Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

2. veljače 2023.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Status Crkava i vjerskih udruga ili zajednica u državama članicama s obzirom na pravo Unije – Članak 17. stavak 1. UFEU-a – Sloboda poslovnog nastana – Članak 49. UFEU-a – Ograničenja – Opravdanje – Proporcionalnost – Subvencije za privatnu školsku ustanovu – Zahtjev koji je podnijela vjerska zajednica sa sjedištem u drugoj državi članici – Ustanova koju ta zajednica priznaje kao konfesionalnu školu"

U predmetu C-372/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Verwaltungsgerichtshof (Visoki upravni sud, Austrija), odlukom od 1. lipnja 2021., koju je Sud zaprimio 17. lipnja 2021., u postupku

Freikirche der Siebenten-Tags-Adventisten in Deutschland KdöR

protiv

Bildungsdirektion für Vorarlberg

SUD (treće vijeće),

u sastavu: K. Jürimäe, predsjednica vijeća, M. Safjan, N. Piçarra (izvjestitelj), N. Jääskinen i M. Gavalec, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Emiliou,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Freikirche der Siebenten-Tags-Adventisten in Deutschland KdöR, M. Krömer, i P. Krömer, *Rechtsanwälte*,

– za austrijsku vladu, A. Posch, J. Schmoll i F. Werni, u svojstvu agenata,

– za češku vladu, T. Machovičová, M. Smolek i J. Vláčil, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

– za Europsku komisiju, L. Armati, M. Mataija i G. von Rintelen, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 7. srpnja 2022.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 17. i 56. UFEU-a.

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Freikirche der Siebenten-tags-Adventisten in Deutschland KdöR (Slobodna crkva adventista sedmog dana u Njemačkoj, u daljnjem tekstu: Njemačka adventistička crkva) i Bildungsdirektion für Vorarlberg (Uprava za obrazovanje za Vorarlberg, Austrija) (u daljnjem tekstu: nadležno tijelo), u vezi sa subvencijom zatraženom za privatnu školsku ustanovu koju ta Crkva priznaje i podupire kao konfesionalnu školu.

Austrijski pravni okvir

AnerkennungsG

3 Članak 1. Gesetza betreffend die Gesetzliche Anerkennung von Religionsgesellschaften (Zakon o zakonskom priznavanju vjerskih zajednica), od 20. svibnja 1874. (RGBl., 68/1874, u daljnjem tekstu: AnerkennungsG) određuje:

„Sljedbenici vjere koja ranije nije bila priznata zakonom priznaju se kao vjerska zajednica ako:

1. ništa u njihovoj vjerskoj doktrini, vjerskim obredima, njihovim statutima kao ni u nazivu koji su za sebe izabrali nije nezakonito ili protivno moralu;

2. izvjesno je da će doći do uspostave i postojanja barem jedne vjerske zajednice osnovane u skladu sa zahtjevima ovog zakona.”

BekGG

4 Članak 11. Bundesgesetza über die Rechtspersönlichkeit von religiösen Bekenntnisgemeinschaften (Savezni zakon o pravnoj osobnosti vjerskih zajednica (BGBl. I,19/1998), kako je objavljen u BGBl. I, 78/2011 (u daljnjem tekstu: BekGG), naslovljen „Dodatni zahtjevi za priznavanje vjerske zajednice u skladu s AnerkennungsG-om”, predviđa:

„Povrh zahtjeva propisanih [AnerkennungsG-om], vjerska zajednica, da bi je se priznalo, mora ispuniti sljedeće uvjete.

1. Vjerska zajednica mora:

(a) najmanje 20 godina postojati u Austriji, od čega deset godina u organiziranom obliku te barem pet godina kao vjerska zajednica s pravnom osobnosti u smislu ovog zakona; ili

(b) biti organizacijski i doktrinarno uključena u vjersku zajednicu koja djeluje na međunarodnoj razini i postoji barem 100 godina te već djelovati u Austriji u organiziranom obliku barem deset godina; ili

(c) biti organizacijski i doktrinarno uključena u vjersku zajednicu koja na međunarodnoj razini djeluje barem 200 godina, te

(d) imati barem dva člana na tisuću stanovnika Austrije prema posljednjem popisu stanovništva. Ako vjerska zajednica to ne može dokazati na temelju podataka iz popisa stanovništva, mora to dokazati na neki drugi odgovarajući način.

[…]

3. Vjerska zajednica mora biti pozitivno nastrojena prema društvu i državi.

4. Ne smije nezakonito narušavati odnose sa zakonom priznatim Crkvama i vjerskim zajednicama niti s drugim postojećim vjerskim zajednicama."

PrivSchG

5 U skladu s člankom 17. Bundesgesetza über das Privatschulwesen (Privatschulgesetz) (Savezni zakon o privatnim školskim ustanovama), od 25. srpnja 1962. (BGBl., 244/1962), kako je izmijenjen (BGBl. I, 35/2019) (u daljnjem tekstu: PrivSchG), koji se odnosi na pravo na dodjelu subvencija privatnim konfesionalnim školama:

„1. Zakonom priznatim Crkvama i vjerskim zajednicama dodjeljuju se subvencije za troškove osoblja akreditiranih konfesionalnih privatnih škola u skladu sa sljedećim odredbama.

2. Pod konfesionalnim privatnim školama podrazumijevaju se školske ustanove koje održavaju zakonom priznate Crkve i vjerske zajednice, kao i školske ustanove koje održavaju udruge, zaklade i fondovi, a koje nadležno nadređeno crkveno tijelo (dotične vjerske zajednice) priznaje kao konfesionalne škole."

Glavni postupak i prethodna pitanja

6 Njemačka adventistička crkva, koja u Njemačkoj ima status pravne osobe javnog prava, nema status Crkve priznate na temelju austrijskog prava.

7 Počevši od školske godine 2016./2017. ta je Crkva kao konfesionalnu školu priznala obrazovnu ustanovu koja se nalazi u Austriji, a kojom upravlja akreditirana udruga i kojoj ta Crkva pruža potporu, među ostalim, u obliku subvencija, osiguravanjem pedagoških materijala i kontinuiranim osposobljavanjem nastavničkog osoblja. Navedena je Crkva nadležnom tijelu podnijela zahtjev za subvencioniranje plaća osoblja te škole na temelju članka 17. PrivSchG-a, pozivajući se na članak 56. UFEU-a, s ciljem da se u odnosu na nju postupa na način koji je rezerviran za Crkve i vjerske zajednice priznate na temelju austrijskog prava.

8 Nadležno je tijelo odlukom od 3. rujna 2019. odbilo taj zahtjev na temelju članka 17. stavaka 1. i 2. PrivSchG-a, za koji ono smatra da se primjenjuje samo na Crkve i vjerske zajednice priznate na temelju austrijskog prava. Njemačka adventistička crkva je tada podnijela pravno sredstvo protiv te odluke, koje je Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud, Austrija) odbio presudom od 26. veljače 2020.

9 Taj sud smatra da pravo Unije ne nalaže Republici Austriji da prizna Crkvu ili vjersku zajednicu koje su prethodno priznate u drugoj državi članici. Slijedom toga, činjenica da jedna takva Crkva ili vjerska zajednica kao konfesionalnu školu priznaje privatnu školsku ustanovu sa sjedištem u Austriji ne dopušta toj Crkvi ili zajednici da se, kako bi za tu ustanovu ishodila subvencije za plaće svojeg osoblja, poziva na članak 17. PrivSchG-a.

10 Njemačka adventistička crkva je protiv te presude podnijela redovnu reviziju pred Verwaltungsgerichtshofom (Visoki upravni sud, Austrija).

11 U svojem zahtjevu za prethodnu odluku taj sud navodi da su Crkve i vjerske zajednice koje su, osobito, priznate na temelju AnerkennungsG-a i BekGG-a, pravne osobe javnog prava koje uživaju posebna prava i imaju zadaće, među ostalim, u području obrazovanja, posredstvom kojih sudjeluju u nacionalnom javnom životu. Navedeni sud pojašnjava da članak 17. PrivSchG-a samo za te Crkve i vjerske zajednice pridržava pravo na subvencije za privatne školske ustanove koje one priznaju kao konfesionalne škole.

12 U tom se kontekstu sud koji je uputio zahtjev najprije pita ulazi li situacija o kojoj je riječ u glavnom postupku u područje primjene prava Unije.

13 U tom pogledu podsjeća, s jedne strane, na to da, u skladu s člankom 17. UFEU-a, dodjela subvencija privatnim konfesionalnim školama Crkava i vjerskim zajednicama koje priznaje država članica spada samo u odnose između te države članice i navedenih Crkava i vjerskih zajednica i da Unija mora ostati neutralna glede tih odnosa. Navodi, međutim, da je Sud u točkama 30. do 33. presude od 22. siječnja 2019., Cresco Investigation (C-193/17, EU:C:2019:43) utvrdio da taj članak 17. UFEU-a ne podrazumijeva da različito postupanje, koje je uspostavljeno nacionalnim propisima u tom području, bude isključeno iz područja primjene prava Unije.

14 S druge strane, sud koji je uputio zahtjev smatra da, s obzirom na sudsku praksu Suda, osobito presudu od 6. studenoga 2018., Scuola Elementare Maria Montessori/Komisija, Komisija/Scuola Elementare Maria Montessori i Komisija/Ferracci (C-622/16 P do C-624/16 P, EU:C:2018:873, t. 105.), privatna školska ustanova o kojoj je riječ u glavnom postupku, i koja se financira pretežno privatnim sredstvima, obavlja gospodarsku djelatnost koja se sastoji u pružanju usluga. Međutim, s obzirom na to da tom ustanovom upravlja udruga registrirana u Austriji, to pružanje usluga nije prekogranično, osim ako se uzme u obzir da je zahtjev za dodjelu subvencija za navedenu ustanovu podnijela Crkva koja ima sjedište i priznata je u Njemačkoj.

15 Taj se sud nadalje pita može li se Njemačka adventistička crkva pozvati na slobodu pružanja usluga zajamčenu člankom 56. UFEU-a kako bi se u odnosu na nju postupalo jednako kao i u odnosu na privatne konfesionalne škole Crkava i vjerskih zajednica koje su zakonski priznate u Austriji, čije se obrazovne djelatnosti financiraju pretežno javnim sredstvima, zbog čega se one ne mogu smatrati „gospodarskim djelatnostima” u smislu sudske prakse navedene u prethodnoj točki ove presude.

16 Naposljetku, sud koji je uputio zahtjev pita se čine li nacionalni propisi kojima se Njemačkoj adventističkoj crkvi zabranjuje korištenje subvencijama za privatnu školsku ustanovu koja se nalazi u Austriji, za razliku od Crkava i vjerskih zajednica priznatih u toj državi članici, prepreku slobodi pružanja usluga, zajamčenoj člankom 56. UFEU-a. Taj sud ističe da se takvim nacionalnim propisima – time što se njima javni školski sustav nastoji nadopuniti privatnim konfesionalnim školama Crkava ili vjerskih zajednica koje su u dovoljnoj mjeri zastupljene u Austriji, a kako bi se roditeljima omogućilo da za svoju djecu lakše izaberu obrazovanje u skladu sa svojim vjerskim uvjerenjima – nastoji ostvariti legitiman cilj. Smatra i da se takvi propisi mogu smatrati prikladnima za postizanje tog cilja, pri čemu se njima ne prekoračuje ono što je nužno za njegovo ostvarenje.

17 U tim je okolnostima Verwaltungsgerichtshof (Visoki upravni sud) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Je li, uzimajući u obzir članak 17. UFEU-a, situacija u kojoj vjerska zajednica, koja je priznata i ima sjedište u jednoj državi članici, u drugoj državi članici zatraži subvencioniranje privatne školske ustanove koja se nalazi u potonjoj državi – pri čemu je ta zajednica priznaje kao konfesionalnu školu i njome upravlja udruga registrirana u skladu s pravom te druge države članice – obuhvaćena područjem primjene prava Unije, osobito člankom 56. UFEU-a?

U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje:

2. Treba li članak 56. UFEU-a tumačiti na način da mu se protivi odredba nacionalnog prava koja kao uvjet za subvencioniranje konfesionalnih privatnih škola propisuje da podnositelj zahtjeva bude priznat kao Crkva ili vjerska zajednica na temelju tog istog prava?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

18 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 17. stavak 1. UFEU-a tumačiti na način da on dovodi do toga da se iz područja primjene prava Unije izuzme situacija u kojoj Crkva, vjerska udruga ili zajednica – koja u jednoj državi članici ima status pravne osobe javnog prava, a u drugoj državi članici priznaje i, kao konfesionalnu školu, podupire privatnu školsku ustanovu – traži da se za tu ustanovu dodijeli subvencija koja je rezervirana za Crkve, vjerske udruge i zajednice priznate na temelju prava te druge države članice.

19 U tom pogledu valja podsjetiti, kao prvo, na to da, iako se člankom 17. stavkom 1. UFEU-a izražava neutralnost Unije prema tome kako države članice organiziraju svoje odnose s Crkvama i vjerskim udrugama ili zajednicama (presude od 17. travnja 2018., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, t. 58. i od 13. siječnja 2022., MIUR i Ufficio Scolastico Regionale per la Campania, C-282/19, EU:C:2022:3, t. 50.), na tu se odredbu ne može pozivati da bi se, na općenit način, iz područja prava Unije izuzela djelatnost Crkava ili vjerskih udruga i zajednica, ako se ona sastoji u pružanju usluga uz naknadu na određenom tržištu (vidjeti u tom smislu presudu od 27. lipnja 2017., Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, t. 43. i 47.).

20 Kao drugo, nastava koju pružaju obrazovne ustanove koje se financiraju pretežno privatnim sredstvima predstavlja uslugu, jer je cilj tih ustanova ponuditi takve usluge uz naknadu (vidjeti u tom smislu presude od 7. prosinca 1993., Wirth, C-109/92, EU:C:1993:916, t. 17. i od 6. studenoga 2018., Scuola Elementare Maria Montessori/Komisija, Komisija/Scuola Elementare Maria Montessori i Komisija/Ferracci, C-622/16 P do C-624/16 P, EU:C:2018:873, t. 105.).

21 Obratno, nastava koju pruža školska ustanova koja je dio javnog obrazovnog sustava, a koja se u cijelosti ili djelomično financira javnim sredstvima, ne čini gospodarsku djelatnost. Naime, uspostavom i održavanjem takvog sustava javnog obrazovanja, država članica ne namjerava obavljati djelatnosti uz naknadu, nego izvršava zadaću koju ima prema svojem stanovništvu u socijalnom, kulturnom i obrazovnom području (vidjeti u tom smislu presude od 7. prosinca 1993., Wirth, C-109/92, EU:C:1993:916, t. 15. i od 11. rujna 2007., Schwarz i Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, t. 39.).

22 U konkretnom slučaju, iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je austrijska obrazovna ustanova koju Njemačka adventistička crkva priznaje i podupire kao konfesionalnu školu, privatna ustanova, a nastava koju ona pruža u velikoj se mjeri financira privatnim sredstvima, tako da, podložno provjerama koje mora provesti sud koji je uputio zahtjev, treba smatrati da ta ustanova obavlja gospodarsku djelatnost u smislu gore navedene sudske prakse.

23 U tom pogledu, suprotno onomu što tvrde austrijska vlada i Europska komisija, činjenica da zatražena subvencija, nakon što se dodijeli, omogućava da se dotična privatna obrazovna ustanova smatra ustanovom koja se financira javnim sredstvima i koja, kao takva, više ne obavlja gospodarsku djelatnost u smislu sudske prakse navedene u točkama 20. i 21. ove presude, nije relevantna za utvrđivanje toga ulazi li situacija o kojoj je riječ u glavnom postupku u područje primjene prava Unije. Naime, jedino je važno da se za privatnu obrazovnu ustanovu za koju se traži subvencija može smatrati da obavlja gospodarsku djelatnost u trenutku podnošenja tog zahtjeva (vidjeti po analogiji presudu od 11. rujna 2007., Schwarz i Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, t. 44.).

24 Osim toga, suprotno onomu što tvrdi austrijska vlada, situacija o kojoj je riječ u glavnom postupku razlikuje se od situacije čiji su svi elementi ograničeni na samo jednu državu članicu. Naime, u ovom slučaju Njemačka adventistička crkva od austrijskih tijela traži subvenciju za školsku ustanovu koja se nalazi u Austriji, a koju ona priznaje i podupire kao konfesionalnu školu. Taj prekogranični element stoga implicira da se pravna pravila Unije o slobodnom kretanju, u načelu, primjenjuju (vidjeti u tom smislu presudu od 15. studenoga 2016., Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, t. 47.).

25 S obzirom na prethodno navedeno, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 17. stavak 1. UFEU-a treba tumačiti na način da on ne dovodi do toga da se iz područja primjene prava Unije izuzme situacija u kojoj Crkva, vjerska udruga ili zajednica – koja u jednoj državi članici ima status pravne osobe javnog prava, a u drugoj državi članici priznaje i, kao konfesionalnu školu, podupire privatnu školsku ustanovu – traži da se za tu ustanovu dodijeli subvencija koja je rezervirana za Crkve, vjerske udruge i zajednice priznate na temelju prava te druge države članice.

Drugo pitanje

26 Najprije valja podsjetiti na to da se školska ustanova za koju Njemačka adventistička crkva traži subvenciju nalazi u Austriji, a njome upravlja udruga registrirana u toj državi članici koja osigurava stabilnu i kontinuiranu prisutnost na njezinu državnom području. Stoga je takva

situacija obuhvaćena slobodom poslovnog nastana, zajamčenom člankom 49. UFEU-a, a ne slobodom pružanja usluga koju jamči članak 56. UFEU-a (vidjeti, po analogiji, presudu od 8. rujna 2010., Stoß i dr., C-316/07, C-358/07 do C-360/07, C-409/07 i C-410/07, EU:C:2010:504, t. 59.).

27 U tim okolnostima, drugo pitanje koje je postavio sud koji je uputio zahtjev treba shvatiti na način da se njime u biti želi doznati treba li članak 49. UFEU-a, u vezi s člankom 17. stavkom 1. UFEU-a, tumačiti na način da mu se protive nacionalni propisi kojima se dodjela javnih subvencija namijenjenih privatnim obrazovnim ustanovama koje su priznate kao konfesionalne škole uvjetuje time da Crkva ili vjerska zajednica koja podnosi zahtjev za subvenciju za takvu ustanovu bude priznata na temelju prava dotične države članice, uključujući u slučaju kada je ta Crkva ili vjerska zajednica priznata na temelju prava njezine države članice podrijetla.

28 Člankom 49. prvim stavkom UFEU-a određuje se da se u okviru poglavlja 2. glave IV. trećeg dijela UFEU-a zabranjuju ograničivanja slobode poslovnog nastana državljana jedne države članice na državnom području druge države članice. Stoga se toj odredbi protive sve nacionalne mjere koje zabranjuju, ometaju ili umanjuju privlačnost korištenja slobodom poslovnog nastana (vidjeti u tom smislu presude od 5. listopada 2004., CaixaBank France, C-442/02, EU:C:2004:586, t. 11. i od 7. rujna 2022., Cilevičs i dr., C-391/20, EU:C:2022:638, t. 61.).

29 Načelo zabrane diskriminacije na temelju državljanstva, koje je primjenjivo u tom području, zabranjuje ne samo očitu diskriminaciju, nego i sve prikrivene oblike diskriminacije koji, primjenom drugih kriterija razlikovanja, u stvarnosti dovode do istog rezultata. Stoga se ne može isključiti da kriteriji poput mjesta podrijetla ili prebivališta državljana države članice mogu, ovisno o okolnostima, u svojem praktičnom učinku biti istovjetni diskriminaciji na temelju državljanstva, koja je zabranjena na temelju UFEU-a (vidjeti u tom smislu presude od 12. veljače 1974., Sotgiu, 152/73, EU:C:1974:13, t. 11. i od 20. siječnja 2011., Komisija/Grčka, C-155/09, EU:C:2011:22, t. 45.).

30 U ovom slučaju, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da podnošenje zahtjeva za subvenciju iz članka 17. PrivSchG-a stoji na raspolaganju samo Crkvama ili vjerskim zajednicama koje su priznate na temelju austrijskog zakona, odnosno onima koje ispunjavaju uvjete predviđene člankom 1. AnerkennungsG-a i člankom 11. BekGG-a.

31 Budući da ti uvjeti općenito zahtijevaju prisutnost Crkava ili vjerskih zajednica u Austriji u različitom trajanju, kao i da broj članova bude barem dvoje na tisuću stanovnika Austrije, njih lakše mogu ispuniti Crkve ili vjerske zajednice sa sjedištem u Austriji. Navedeni su uvjeti stoga takvi da mogu dovesti u nepovoljniji položaj Crkve i vjerske zajednice sa sjedištem u drugim državama članicama, koje priznaju i kao konfesionalne škole podupiru privatne obrazovne ustanove koje se nalaze u Austriji. Naime, te Crkve i vjerske zajednice ne mogu koristiti subvencije za te ustanove u svrhu isplate plaća nastavničkom osoblju koje je potrebno za provedbu programa obrazovanja navedenih ustanova.

32 Posljedično, a podložno provjerama koje mora provesti sud koji je uputio zahtjev, valja smatrati da nacionalni propisi poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku predstavljaju ograničenje slobode poslovnog nastana.

33 Međutim, takvo se ograničenje može prihvatiti pod uvjetom, kao prvo, da je opravdano ciljem izričito navedenim u članku 52. stavku 1. UFEU-a ili važnim razlogom u općem interesu i, kao drugo, da poštuje načelo proporcionalnosti, što znači da je prikladno da na dosljedan i sustavan način jamči postizanje željenog cilja i da ne prekoračuje ono što je nužno za njegovo ostvarenje (vidjeti u tom smislu presudu od 7. rujna 2022., Cilevičs i dr., C-391/20, EU:C:2022:638, t. 65.).

34 Kad je riječ, kao prvo, o postojanju opravdanja za ograničenje o kojem je riječ, u obrazloženju uz PrivSchG, koje navodi sud koji je uputio zahtjev, stoji da privatne konfesionalne škole nadopunjavaju javni školski sustav, koji je interkonfesionalan, omogućavajući roditeljima da za svoju djecu lakše izaberu obrazovanje u skladu sa svojim vjerskim uvjerenjima.

35 Usto, iz obrazloženja uz izmjenu BekGG-a, u pogledu kriterija za priznavanje Crkava i vjerskih zajednica na temelju AnerkennungsG-a, proizlazi da one koje su priznate na temelju austrijskog zakona primaju materijalnu javnu potporu, među ostalim u područjima zdravstva i obrazovanja, u mjeri u kojoj doprinose dobrobiti osoba. Naime, dobivanje statusa Crkve ili vjerske zajednice priznate na temelju austrijskog prava podrazumijeva obveze, među kojima se nalazi obveza pružanja vjerskog obrazovanja.

36 Sud koji je uputio zahtjev smatra, poput austrijske vlade, da ti propisi, time što interkonfesionalni javni školski sustav nadopunjavaju privatnim konfesionalnim školama, stvarno omogućavaju roditeljima da za svoju djecu izaberu obrazovanje u skladu sa svojim vjerskim uvjerenjima i da stoga oni imaju legitiman cilj. Kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 72. svojeg mišljenja, takvim se ciljem, koji je u skladu s ciljem osiguranja visokog standarda obrazovanja, što je Sud okvalificirao kao „važan razlog u općem interesu” (presude od 13. studenoga 2003., Neri, C-153/02, EU:C:2003:614, t. 46. i od 14. rujna 2006., Centro di Musicologia Walter Stauffer, C-386/04, EU:C:2006:568, t. 45), može opravdati ograničenje slobode poslovnog nastana.

37 U tim okolnostima, kao što to proizlazi iz točke 33. ove presude, valja ispitati, kao drugo, jesu li nacionalni propisi o kojima je riječ u glavnom postupku, s jedne strane, prikladni za to da dosljedno i sustavno jamče ostvarenje cilja koji se njima nastoji postići i, s druge strane, prekoračuje li se njima ono što je nužno za njegovo postizanje.

38 Konačno, na sudu je koji je uputio zahtjev, i koji je jedini nadležan za ocjenu činjenica u glavnom postupku i za tumačenje primjenjivih nacionalnih propisa, da utvrdi ispunjavaju li oni i u kojoj mjeri te zahtjeve. Međutim, Sud, koji tom sudu treba pružiti koristan odgovor koji mu omogućava da donese odluku, ovlašten je dati mu upute na temelju spisa i pisanih očitovanja kojima raspolaže (presuda od 7. rujna 2022., Cilevičs i dr., C-391/20, EU:C:2022:638, t. 72. i 73.).

39 U ovom slučaju, kad je riječ o prikladnosti predmetnih nacionalnih propisa da se njima dosljedno i sustavno ostvaruje dotični legitimni cilj, iz obrazloženja izmjene BekGG-a proizlazi da priznavanje Crkava i vjerskih zajednica na temelju AnerkennungsG-a pretpostavlja da one budu određene veličine kako njihova djelovanja ne bi bila ograničena na njihove članove. Prihvaćena je tvrdnja da, kada se dosegne minimalni broj pripadnika Crkve ili vjerske zajednice, koji je predviđen tim propisima, doseg pozitivnih učinaka njezinih djelovanja, osobito u području obrazovanja, prekoračuje strogi okvir zajednice članova. Usto, ograničavanje dodjele javnih subvencija samo na konfesionalne škole Crkava i vjerskih zajednica priznatih na temelju austrijskog prava ima za cilj osigurati to da te škole budu namijenjene znatnom dijelu stanovništva koji bi mogao odabrati tu ponudu obrazovanja, koja pritom nadopunjuje onu koju nude javne školske ustanove.

40 U tim okolnostima propisi o kojima je riječ u glavnom postupku nisu neprikladni da bi se roditeljima omogućilo da za svoju djecu izaberu obrazovanje u skladu sa svojim vjerskim uvjerenjima, u okviru kvalitetnog interkonfesionalnog obrazovanja, što je cilj koji je, kao što je to navedeno u točki 36. ove presude, legitiman s obzirom na pravo Unije.

41 Kad je riječ o pitanju prekoračuje li se tim propisima ono što je nužno za postizanje tog cilja, valja podsjetiti na to da članak 17. stavak 1. UFEU-a nalaže Europskoj uniji da poštuje i da ne dovodi u pitanje status Crkava i vjerskih udruga ili zajednica u državama članicama, pri čemu članak 17. UFEU-a izražava neutralnost Unije prema tome kako države članice uređuju svoje odnose s njima (presude od 17. travnja 2018., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, t. 58. i od 13. siječnja 2022., MIUR i Ufficio Scolastico Regionale per la Campania, C-282/19, EU:C:2022:3, t. 50.). Prema tome, u situacijama poput onih u glavnom postupku, članak 49. UFEU-a, u vezi s člankom 17. stavkom 1. UFEU-a, ne može se tumačiti na način da se njime državi članici nameće da prizna status koji navedene Crkve, udruge ili zajednice imaju na temelju prava drugih država članica.

42 Kad je riječ o dobivanju statusa Crkve ili vjerske zajednice priznate na temelju austrijskog prava, članak 11. BekGG-a postavlja tri alternativna uvjeta. Kao prvo, taj status može imati Crkva ili vjerska zajednica koja je na austrijskom državnom području prisutna najmanje 20 godina. Kao drugo, taj status može imati, čak i bez prethodne prisutnosti na austrijskom državnom području, Crkva ili vjerska zajednica koja je organizacijski i doktrinarno uključena u vjersku zajednicu koja djeluje na međunarodnoj razini, a postoji najmanje 200 godina. Kao treće, ako takva zajednica već najmanje 100 godina djeluje na međunarodnoj razini, ona u Austriji mora djelovati u organiziranom obliku najmanje deset godina kako bi Crkva ili vjerska zajednica koja je u nju uključena na organizacijskom i doktrinarnom planu mogla imati status o kojem je riječ.

43 Razvidno je da takve alternativne mogućnosti, kojima je cilj obuhvatiti slučajeve u kojima priznavanje Crkve ili vjerske zajednice može doprinijeti interkonfesionalnosti nacionalnog obrazovnog sustava, ne prekoračuju ono što je nužno za postizanje cilja utvrđenog u točki 36. ove presude, a to je da se roditeljima omogući da za svoju djecu izaberu obrazovanje u skladu sa svojim vjerskim uvjerenjima.

44 Usto, kad je riječ o uvjetu koji se odnosi na reprezentativnost, u okviru nacionalnog stanovništva, Crkve ili vjerske zajednice koju se želi priznati na temelju austrijskog prava, članak 11. stavak 1. točka (d) druga rečenica BekGG-a predviđa da, kada nije moguće podnijeti dokaz da one okupljaju broj članova koji odgovara broju od najmanje dvoje na tisuću stanovnika Austrije prema podacima iz posljednjeg popisa stanovništva, taj se dokaz može podnijeti u bilo kojem drugom odgovarajućem obliku. Takva odredba, s obzirom na to da se njome ne predviđa samo jedan način dokazivanja, također svjedoči o volji austrijskog zakonodavca da ne prekorači ono što je nužno za postizanje cilja koji se želi postići nacionalnim propisima.

45 S obzirom na prethodno navedeno, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 49. UFEU-a, u vezi s člankom 17. stavkom 1. UFEU-a, treba tumačiti na način da mu se ne protive nacionalni propisi kojima se dodjela javnih subvencija namijenjenih privatnim obrazovnim ustanovama koje su priznate kao konfesionalne škole uvjetuje time da Crkva ili vjerska zajednica koja podnosi zahtjev za subvenciju za takvu ustanovu bude priznata na temelju prava dotične države članice, uključujući u slučaju kada je ta Crkva ili vjerska zajednica priznata na temelju prava njezine države članice podrijetla.

Troškovi

46 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi navedenih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

1. **Članak 17. stavak 1. UFEU-a treba tumačiti na način da on ne dovodi do toga da se iz područja primjene prava Unije izuzme situacija u kojoj Crkva, vjerska udruga ili zajednica – koja u jednoj državi članici ima status pravne osobe javnog prava, a u drugoj državi članici priznaje i, kao konfesionalnu školu, podupire privatnu školsku ustanovu – traži da se za tu ustanovu dodijeli subvencija koja je rezervirana za Crkve, vjerske udruge i zajednice priznate na temelju prava te druge države članice.**

2. **Članak 49. UFEU-a, u vezi s člankom 17. stavkom 1. UFEU-a, treba tumačiti na način da mu se ne protive nacionalni propisi kojima se dodjela javnih subvencija namijenjenih privatnim obrazovnim ustanovama koje su priznate kao konfesionalne škole uvjetuje time da Crkva ili vjerska zajednica koja podnosi zahtjev za subvenciju za takvu ustanovu bude priznata na temelju prava dotične države članice, uključujući u slučaju kada je ta Crkva ili vjerska zajednica priznata na temelju prava njezine države članice podrijetla.**

Potpisi